

Dr Filip MIRIĆ
Pravni fakultet Univerziteta u Nišu
stručno-tehnički saradnik

Prikaz knjige

**DELINKVENCIJA I PRAVNA REAKCIJA
– DELINKVENCIJA MALOLETNIH LICA I ZAKONOM
PREDVIĐENI OBLICI REAKCIJE**

Milica Kovačević (2018) *Delinkvencija i pravna reakcija – delinkvencija maloletnih lica i zakonom predviđeni oblici reakcije*. Beograd: Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju (ICF)

Delinkvencija maloletnih lica je bila predmet brojnih istraživanja i naučnih studija. Međutim, veoma mali broj njih je bio posvećen delinkvenciji lica do 14 godina starosti (dece), koji se u krivičnom smislu smatraju neodgovornim i kojima se ne mogu izricati krivične sankcije. Imajući u vidu da i deca mogu izvršiti i najteža krivična dela, neophodno je i ovom krivično pravnom fenomenu posvetiti pažnju.

U srpskoj krivičnopravnoj i kriminološkoj literaturi postoji nedostatak studija o delinkvenciji dece. Ovaj nedostatak na izvestan način popunjava monografija „Delinkvencija i pravna reakcija – delinkvencija maloletnih lica i zakonom predviđeni oblici reakcije“, autorke dr Milice Kovačević, docentkinje na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu.

Monografija je strukturalno podeljena na tri dela. Prvi deo nosi naziv *Delinkvencija i deca – opšta razmatranja*. U njemu su najpre razrešene neke opšte dileme o pojmu maloletničke delinkvencije (užem i širem shvatanju), a zatim o pojmu deteta. Ukazano je na različita određenja pojma deteta u različitim oblastima prava (porodičnom, krivičnom itd), naročito sa aspekta određivanja starosne granice do koje će se osoba smatrati maloletnom. Tako, prema Konvenciji UN o pravima deteta iz 1989. godine dete je svako lice koje nije navršilo 18 godina starosti, ako se punoletstvo u državama članicama ne stiče ranije ili kasnije. Za razliku od ovog određe-

nja, krivičnopravno određenje pojma deteta koje je prihvatio i srpski zakonodavac je znatno uže i prema njemu dete je svako lice koje u vreme izvršenja protivpravnog dela u zakonu određenog kao krivično delo, nije navršilo 14 godina. Autorka ukazuje i na pravne posledice ovih određenja pojma deteta. Ovo je posebno važno uzimajući u obzir da je predmet monografije pravna reakcija na delinkvenciju dece, što je jasno naznačeno u uvodu knjige. Prvi deo monografije se završava razmatranjima o osnovnim etiološkim karakteristikama delinkvencije dece, kroz prizmu najznačajnijih teorija kriminalne etiologije (klasične škole, bioloških, psiholoških i socioloških teorija) i analizom najznačajnijih međunarodnih pravnih akata iz oblasti maloletničke delinkvencije, čime čitalac dobija celovit sumarni pregled osnovnih teorijskih pitanja u vezi sa delinkvencijom dece i maloletnika.

Drugi deo monografije je ujedno i njen centralni i najvažniji deo. U njemu su prikazani najznačajniji mehanizmi pravne reakcije na delinkvenciju dece. Posebna pažnja je posvećena sistemu socijalne zaštite u Republici Srbiji i ulozi centara za socijalni rad u procesu reagovanja na antisocijalna i asocijalna ponašanja dece. Autorka je predstavila i iskustva drugih zemalja u ovoj oblasti, ukazujući pritom na prednosti i nedostatke pojedinih zakonskih rešenja. Sa komparativnog aspekta, posebno je značajan treći deo knjige u kome autorka analizira delinkvenciju dece i modalitete reakcije na nju u Švedskoj, Bugarskoj, Holandiji i Francuskoj. Kroz ovu analizu se može uočiti težnja u svim navedenim državama da se na nerepresivne načine reaguje na delinkvenciju dece, imajući u vidu da se radi o ličnostima koji još uvek nemaju do kraja razvijene kapacitete za shvatanje značaja svojih dela i upravljanje postupcima, te ne mogu biti učinioci krivičnih dela. U Švedskoj je naročito razvijen sistem socijalne zaštite sa mnoštvom programa za rad sa decom u sukobu sa zakonom, što je u radu posebno istaknuto.

Autorku odlikuje jasan i precizan stil pisanja. Uspela je da složene pravne fenomene u vezi sa delinkvencijom dece i maloletnika objasni na način pristupačan i čitaocima bez pravničkog obrazovanja. Poseban kvalitet ove monografije je vrlo detaljan indeks korišćenih pojmova i imena, što u mnogome olakšava snalaženje čitaocima i pronalaženje odgovarajućih teorijskih koncepcija.

Monografija „Delinkvencija i pravna reakcija – delinkvencija maloletnih lica i zakonom predviđeni oblici reakcije“ može koristiti, ne samo studentima fakulteta na kojima se izučava krivično pravo, kriminologija i socijalna reakcija na prestupništvo mladih, već i svima onima koji se u svom radu svakodnevno susreću sa ovim negativnim pravnim i društvenim fenomenom. Navedena monografija i stavovi izneti u njoj predstavljaju pravi podstrek istraživačima u ovoj oblasti da u budućnosti posvete više pažnje izučavanju i istraživanju delinkventnog ponašanja dece.